

Заштита, очување и афирмација српског културног наслеђа на Косову и Метохији

САНУ, 9-10. новембар 2020.

*На њредњој сѣрани корица: врх куйоле цркве Свейте Недеље
у Призрену, снимљен из сѣљене и најушћене срѣске куће у
Пошќаљаји.*

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
АКАДЕМИЈСКИ ОДБОР ЗА СРПСКО ПИТАЊЕ

Научни скуп
*Заштита, очување и афирмација
српског културног наслеђа
на Косову и Метохији*

Понедељак, 9. новембар – уторак, 10. новембар 2020. године
Свечана сала САНУ

Палата САНУ, Београд, Кнеза Михаила 35/II

Научни и организациони комитет скупа

дописни члан Драган Војводић (председник)
академик Александар Лома

дописни члан Миодраг Марковић
дописни члан Вујадин Иванишевић
дописни члан Љубинко Раденковић

проф. др Дарко Танасковић, доскорашњи амбасадор Србије при Унеску

проф. др Зоран Мирковић, декан Правног факултета

архимандрит Сава Јањић, игуман манастира Дечана

Александра Фулгоси, саветник за архитектонско наслеђе у Министарству
културе и информисања

доц. др Јелена Павличић Шарић, Факултет уметности, Универзитет у Приштини
са привременим седиштем у Косовској Митровици (секретар)

Покровитељ научног скупа

Комисија Републике Србије за сарадњу са Унеском

ПРОГРАМ

Понедељак, 9. новембар

10.00–10.30 Отварање научног скупа

1. Културно наслеђе других – искуства, приступи разумевању, стратегије заштите

Председавају: Даница Поповић и Митра Рељић

Теоријски контекст и међународни аспекти истраживања културног наслеђа других

10.30 *Проблеми и искуства баштињања културног наслеђа других*
Вишња Кисић

10.45 *Општи поглед на стање и судбину дисонантног културног
наслеђа других у Европи и свету*
Милица Божић Маројевић

11.00–11.15 Кафе пауза

О културном наслеђу других у Републици Србији

11.15 *Правни оквир и примери добре праксе заштите
културно-историјског наслеђа од значаја за националне
мањине у АП Војводини*
Мирјана Ђекић

11.30 *Заштита културно-историјског наслеђа од значаја
за националне мањине у централном делу Србије*
Марина Нешковић

11.45 *Јеврејско културно наслеђе у Републици Србији и његово очување*
Ненад Лајбеншпергер и Војислава Радовановић

12.00 *Делатност на заштити османског споменичког
наслеђа у Републици Србији*
Драгица Јовановић

- 12.15 *Између негације и айроиријације: културно наслеђе других у савременој албанској јавности на Косову и Метохији*
Јелена Павличић Шарић
- 12.30–13.00 Дискусија
- 13.00–14.00 Пауза за ручак у Салону и Клубу САНУ

2. Српска културна баштина на Косову и Метохији – садашње стање, дугорочни ризици, могућности афирмације и очувања

- 14.00 *О значају, историјској судбини и особеном положају српског културног наслеђа на Косову и Метохији*
Даница Поповић

А. Материјално културно наслеђе

Председавају: Вујадин Иванишевић и Александар Кадијевић

Након рата и погрома: израживачки радови, обнова и заштитна сјоменика српске материјалне културе на Косову и Метохији

- 14.15 *Стање српске неокрећне културне баштине на Косову и Метохији и садашње активности на њеном очувању*
Зоран Гарић
- 14.30 *Конзервативско-рестаурационски радови на зидном сликарству српских средњовековних сјоменика на Косову и Метохији од 1999. до 2019. године. Проблеми и искуства*
Драган Станојевић и Александра Давидов Темерински
- 14.45 *Радови на заштити архитектуре српских средњовековних сјоменика на Косову и Метохији од 1999. до 2019. године*
Драгољуб Тодоровић и Александра Давидов Темерински
- 15.00 *Сјоменици српског народног грађевинарства на Косову и Метохији – израживања, валоризација, заштитна и презентација*
Бранка Гугољ и Мирјана Ђекић
- 15.15 *Садашња пракса археолошких израживања и стање археолошких налазишта на Косову и Метохији*
Дејан Радичевић

- 15.30 *Српска гробља на Косову и Метохији као сјоменичко наслеђе: данашње стање и могућности заштите од даљег уништавања*
Митра Рељић
- 15.45 *Архитектура новијег доба и јавни сјоменици на Косову и Метохији: значај преизнавања и заштите*
Александар Кадијевић
- 16.00–16.15 Кафе пауза

Научно проучавање, документовање и презентовање сјоменика у функцији афирмације и очувања српског културног наслеђа на Косову и Метохији

- 16.15 *Фалсификовање података, кривојворење идентитета и маргинализација српске материјалне културне баштине на Косову и Метохији*
Марка Томић и Милош Живковић
- 16.30 *Осврћ на недавно објављену Археолошку карију Косова*
Вујадин Иванишевић
- 16.45 *Значај проучавања и документовања српских сјоменика на Косову и Метохији*
Драган Војводић
- 17.00–17.30 Дискусија

Уторак, 10. новембар

Б. Нематеријално културно наслеђе

Председавају: Александар Лома и Љубинко Раденковић

Српски језик данас на подручју Косова и Метохије

- 10.00 *Службени статус српског језика и савремено стање српских и других словенских народних говора на подручју Косова и Метохије*
Радивоје Младеновић
- 10.15 *Административне промене назива месита на Косову и у Метохији од 1912. до данас*
Александар Лома

Очување српских обичаја и фолклора на подручју Косова и Метохије

- 10.30 *Празник слава/крсно име код Срба на Косову и Метохији у
прошлости и данас*
Љубинко Раденковић
- 10.45 *Божих на Косову и Метохији – традиција и савремено сћање*
Валентина Питулић
- 11.00 *Обичај додосће у северној Метохији: могућности ревитализације
и очувања*
Биљана Сикимић
- 11.15 *Обредне ѿворке вучари на Косову и Метохији као део нематеријалне
културне баштине*
Драгана Ђурић
- 11.30–11.45 Кафе пауза
- 11.45 *Ревитализација традиционалног свирања на кавалу:
неформални и формални оквири*
Мирјана Закић
- 12.00 *Очување и реконструкција ѿвачког наслеђа Косова и Метохије у
институционалним оквирима*
Сања Ранковић

Очување и јавна презентација нематеријалног словенског наслеђа Косова и Метохије

- 12.15 *Српско језичко наслеђе са Косова и из Метохије у дигиталном
окружењу*
Снежана Петровић
- 12.30 *Косовскометохијска грађа ѿри Одбору за ономасику САНУ:
преглед обрађених и преосталих ѿункѿова, ѿслови скенирања,
дигиталног уноса, интјернеј-презентације*
Мирјана Петровић Савић
- 12.45-13.15 Дискусија
- 13.15-14.00 Пауза за ручак у Салону и Клубу САНУ

3. Будући статус српског косовскометохијског културног наслеђа и његова заштита – политички оквир, правно утемељење, надлежност институција

Председавају: Дарко Танасковић и Александар В. Гајић

Институционални оквири заштите српског културног наслеђа на Косову и Метохији

- 14.00 *Унеско и српско културно наслеђе на Косову и Метохији: стање и перспективе*
Дарко Танасковић
- 14.15 *Поглед на modele управљања пројектима заштите српског наслеђа на Косову и Метохији 1999 – 2020.*
Александра Фулгоси
- 14.30 *Могући облици институционалне заштите српског културног наслеђа на Косову и Метохији*
Мирјана Менковић

Досадашња јуридичка пракса и могући модуси правне заштите српског културног наслеђа на Косову и Метохији у будућности

- 14.45 *Искусва Српске православне цркве у правој заштити српског црквеног наслеђа на Косову и Метохији и ризици с којима се она заштити може суочити у будућности*
Александар Радовановић
- 15.00 *Нужни услови и стајусни оквири за очување Српске православне цркве и њене баштине на Косову и Метохији*
отац-архимандрит Сава Јањић
- 15.15 *Правни аспекти заштите Епархије рашко-йризенске Српске православне цркве и црквеног наслеђа на Косову и Метохији*
Велибор Џомић
- 15.30–15.45 Кафе пауза
- 15.45 *Питање својине и српско културно наслеђе на Косову и Метохији*
Душко Челић
- 16.00 *Правна заштитна немајеријалне културне баштине на Косову и Метохији*
Вања М. Павићевић

- 16.15 *Међународно-правни статус територије Косова и Метохије и
очување српске културне баштине*
Александар В. Гајић
- 16.30-17.00 Дискусија
- Обавештења организатора
Затварање скупа

**СПИСАК УЧЕСНИКА НАУЧНОГ СКУПА
СА ЊИХОВИМ ЗВАЊИМА, АФИЛИЈАЦИЈАМА И АДРЕСАМА
ЕЛЕКТРОНСКЕ ПОШТЕ**

др МИЛИЦА БОЖИЋ МАРОЈЕВИЋ, доцент
Универзитет у Београду, Филозофски факултет
mbozic@f.bg.ac.rs

др ДРАГАН ВОЈВОДИЋ, дописни члан САНУ
редовни професор
Универзитет у Београду, Филозофски факултет
dvojvodi@f.bg.ac.rs

др АЛЕКСАНДАР В. ГАЈИЋ, ванредни професор
Универзитет у Београду, Правни факултет
gajic@ius.bg.ac.rs

ЗОРАН ГАРИЋ, архитекта
директор Покрајинског завода за заштиту споменика културе – Приштина са
измештеним седиштем у Лепосавићу
zorangaric63@gmail.com

др БРАНКА ГУГОЉ, доцент
Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици,
Факултет уметности
branka.gugolj@art.pr.ac.rs

АЛЕКСАНДРА ДАВИДОВ ТЕМЕРИНСКИ, историчар уметности – саветник
Републички завод за заштиту споменика културе – Београд
aleksandra.davidov@heritage.gov.rs

др МИРЈАНА ЂЕКИЋ, етнолог – конзерватор
Покрајински завод за заштиту споменика културе – Нови Сад
mirjana.djekic@pzzzsk.rs

др ДРАГАНА ЂУРИЋ, истраживач сарадник
Балканолошки институт САНУ, Београд
draganasdjuric@gmail.com

др МИЛОШ ЖИВКОВИЋ, научни сарадник
Византолошки институт САНУ, Београд
milos.zivkovic@vi.sanu.ac.rs

др МИРЈАНА ЗАКИЋ, ванредни професор
Универзитет уметности у Београду, Факултет музичке уметности
mira.zakic@gmail.com

др ВУЈАДИН ИВАНИШЕВИЋ, дописни члан САНУ
научни саветник
Археолошки институт, Београд
vujadin.ivanisevic@gmail.com

отац-архимандрит САВА ЈАЊИЋ
игуман манастира Дечана
savadecani@gmail.com

мр ДРАГИЦА ЈОВАНОВИЋ, историчар уметности – саветник
Републички завод за заштиту споменика културе – Београд
dragica.jovanovic@heritage.gov.rs

др АЛЕКСАНДАР КАДИЈЕВИЋ, редовни професор
Универзитет у Београду, Филозофски факултет
akadijev@f.bg.ac.rs

др ВИШЊА КИСИЋ, доцент
Универзитет Едуконс, Факултет за спорт и туризам – Тимс, Нови Сад
visnja.kisic@tims.edu.rs

др НЕНАД ЛАЈБЕНШПЕРГЕР, историчар – саветник
Републички завод за заштиту споменика културе – Београд
nenad.lajbensperger@heritage.gov.rs

др АЛЕКСАНДАР ЛОМА, редовни члан САНУ
редовни професор
Универзитет у Београду, Филозофски факултет
loma.aleksandar@gmail.com

др МИРЈАНА МЕНКОВИЋ, музејски саветник
Етнографски музеј у Београду
mirjana.menkovic@etnografskimuzej.rs

др МАРИНА НЕШКОВИЋ, архитекта – саветник
Републички завод за заштиту споменика културе – Београд
marina.neskovic@heritage.gov.rs

ма ВАЊА М. ПАВИЋЕВИЋ, истраживач приправник
Институт за међународну политику и привреду, Београд
vanja.pavicevic@diplomacy.bg.ac.rs

др ЈЕЛЕНА ПАВЛИЧИЋ ШАРИЋ, доцент
Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици,
Факултет уметности
jelena.pavlicic@art.pr.ac.rs

др МИРЈАНА ПЕТРОВИЋ САВИЋ, научни сарадник
Институт за српски језик САНУ, Београд
mirjana.petrovic@isj.sanu.ac.rs

др СНЕЖАНА ПЕТРОВИЋ, научни саветник
Институт за српски језик САНУ, Београд
snezzanaa@gmail.com

др ВАЛЕНТИНА ПИТУЛИЋ, редовни професор
Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици,
Филозофски факултет
valentina.pitulic@pr.ac.rs

др ДАНИЦА ПОПОВИЋ, научни саветник у пензији
Балканолошки институт САНУ, Београд
dama.popovic@yahoo.com

др ЉУБИНКО РАДЕНКОВИЋ, дописни члан САНУ
научни саветник у пензији
Балканолошки институт САНУ, Београд
rljubink@eunet.rs

др ДЕЈАН РАДИЧЕВИЋ, доцент
Универзитет у Београду, Филозофски факултет
dradicev@f.bg.ac.rs

АЛЕКСАНДАР РАДОВАНОВИЋ, правник
главни правни саветник Епархије рашко-призренске Српске православне цркве
advokat.radovanovic@hotmail.com

ВОЈИСЛАВА РАДОВАНОВИЋ, етнолог
директор Јеврејског историјског музеја у Београду
jevrejskimuzej.beograd@gmail.com

др САЊА РАНКОВИЋ, доцент
Универзитет уметности у Београду, Факултет музичке уметности
rankovic@fmu.bg.ac.rs

др МИТРА РЕЉИЋ, професор у пензији
Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици,
Филозофски факултет
hvastanskazemlja@gmail.com

др БИЉАНА СИКИМИЋ, научни саветник
Балканолошки институт САНУ, Београд
biljana.sikimic@bi.sanu.ac.rs

мр ДРАГАН СТАНОЈЕВИЋ, конзерватор рестауратор – саветник у пензији
Републички завод за заштиту споменика културе – Београд
reskon52@gmail.com

др ДАРКО ТАНАСКОВИЋ, редовни професор у пензији
Универзитет у Београду, Филолошки факултет
darko.tanaskovic@gmail.com

ДРАГОЉУБ ТОДОРОВИЋ, архитекта – саветник
Републички завод за заштиту споменика културе – Београд
dragoljub.todorovic@heritage.gov.rs

др МАРКА ТОМИЋ, научни сарадник
Византолошки институт САНУ, Београд
marka.tomic@vi.sanu.ac.rs

АЛЕКСАНДРА ФУЛГОСИ, архитекта
саветник у Министарству културе и информисања РС
aleksandra.fulgosi@kultura.gov.rs

др ДУШКО ЧЕЛИЋ, доцент
Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици,
Правни факултет
dusko.celic@pr.ac.rs

др ВЕЛИБОР ЦОМИЋ, правник
протојереј-ставрофор
Координатор Правног савета Митрополије црногорско-приморске
Српске православне цркве
otacvelibor@gmail.com

БЕЛЕШКЕ

*На задњој сѝрани корица: црква Богородице Љевишке
„уїлейшена“ у мрежу елекїричних каблова и сїешњена
новоградњом убрзано нарасїајуће їризренске їойулације у њеној
нейосредној близини.*

